

7 glavnih pregréh grofa Taaffe-a.

Glasovita turkinja „Neue fr. Presse“ je te dni in to prav na čelo svojemu listu postavila 7 glavnih pregréh ministra Taaffe a, za katere mu ustavoverci ne morejo absolutije dati. Te glavne pregrehe „Haupt-sünden“ so:

1. Da počehuje srednje šole na Českem;
 2. da je v pokoj djál Stremajerjevo desno roko, Čehom nepriljubljenega višega uradnika Heidingerja v naučnem ministerstvu;
 3. da se pripravlja 8letno dolžnost, ljudsko šolo obiskavati, zmanjšati na 6 let;
 4. da je silno veliko število českich profesorjev nastavljal na vseučilišči v Pragi;
 5. da je moravskega ces. namestnika barona Possingerja, Slovanom malo prijaznega, iz Brna predstavil na Dunaj, da bodo Slovani zdaj ondi lože dihali;
 6. da je deželnega predsednika v Ljubljani, vsem narodom pravičnega viteza Kallino, naredil za ces. namestnika v Brnu, in
 - * 7. da je dvornega svetnika, rojenega Slovenca Winklerja, v Ljubljano dal za deželnega predsednika.
- „Polit. Frag.“ pa temu registru Taaffejevih pregréh dodajajo to-le dobro opazko: „Pravi trn, kateri tiči v peti omenjenemu časniku, ki se najbolj od železničnih koncesij in delniških družeb masti, je le to, da grof Taaffe dosihmal krepko in to prav po pravici odbija vse dosihmal mu predložene prošnje za dovolitev delniških družeb in družih „Gründung“, kakoršnih je, kakor listja in trave bilo ob času „purgarskega“ ministerstva.

Nova knjiga.

* *Preširenklänge* von Edward Samhaber. Laibach. Druck und Verlag von Ig. v. Kleinmayr & Fed. Bamberg. 1880.

„Novice“ so prve naznanile našega Preširna v novi nemški obleki. Rekle so v napovednici v 3. letošnjem listu, da dobili smo novega Herderja za naše slovstvo, prof. Samhaber-ja, ki je ideje iz Preširnovih pesmi jemal ter jih v novi poetični obliki predelal, poleg tega pa tudi v prav prijetni in lični prozi narisal življenje njegovo, v zadnji polovici vendar preveč idealizirano. Oblika knjižici je nemška, duh pa je Preširnov, in saj le duh oživlja, črka mori. Popolno čisto prevesti se, kakor drugi nenemški pesniki, tako tudi Preširnovi poezije v nemščino ne dadó, kar g. pisatelj sam priznava, rekši: „Preširen lässt sich eben nicht übersetzen, es sei denn, dass man den deutschen Sprachgenius an fremde Ketten schmiede“. Osobito lepa je pisateljova veličastna oda (dedikacija Preširnu) „an Preširen“, koja nam očitno kaže, kako živo vnet je nemški pesnik „Walfride“, žaloigre „Dido“ in epične povesti „König Rotter“ za vsako poetično cvetko, naj se li nahaja v katerem koli vrtu. Uzor dovršeni obliki je pesem „an Smole“, elegija „an Čop“, kakor so tudi prelepo predelani sonetje. Slovenski svet je prof. Samhabru hvaležen, da je tudi Nemcem pokazal cvet naše poezije, kajti kmalu se bode čitalo v slovstveni nemški zgodovini pod naslovom: „Slovenische Literatur“: „Preširenklänge“. — Naj koncem čitateljem našim navajamo njegov prvi sonet „Popotnik pride“, kojega je prelepo prevedel v „Wüstenwanderer-ji“ tako le:

Ein Wand'rer irrte durch der Wüste Brand.
Der Tag verglomm, die Nacht hält ihn umschlungen,
Doch eine Wolke hat den Mond bezwungen:
„O träufle Licht hernieder auf den Sand!“

Und Luna wandelt aus der Wolke Rand.
Hell wird die Kluft des Tigers mit den Jungen,
Ein Löwe ist dort zürnend aufgesprungen,
Hier nisten Schlangen an der Felsenwand.

So fesselt auch den Jüngling das Verlangen,
Hineinzuschauen in den Strom der Welt.
Ein Nebel ist darüber noch gegossen;

Doch wenn die grauen Schleier rings zerflossen,
Sieht er sein Glück im tiefsten Grund zerschellt
Und um ihn sind nur Löwen, Tiger, Schlangen.

Cena elegantno natisneni, nad 5 pól obsegajoči knjigi je 1 gold. Naj bi nemški svet obilo segel po njej in iz nje izvedel, da tudi mali slovenski narod ima odlične pesnike.

Naši dopisi.

Iz Brna 28. marcija. Da namesto barona Possingerja pride vitez Kallina iz Ljubljane za ces. namestnika na Moravsko, je grozno poparila tukajšnje ustavoverce, ki so, kakor povsod, tako tudi tukaj sovražniki Slovanov, katerih Moravska nad poldrugi milijon šteje, — nasproti pa je Slovane z velikim veseljem navdalo, ker iz Ljubljane vedó, da je pl. Kallina pravičen in nepristransk mož in se tedaj imajo boljših časov nadejati. Odhod Possingerjev pa tudi mnogim uradnikom v pisarnicah tukajšnjega namestništva zelo glave meša, kajti bojijo se, da pride ves drug red v urade, kajti marsikdo je hodil zdaj uradovat, kakor se mu je poljubilo. Nemčurska ustavoverska stranka zdaj zelo agituje za to, da bi se pri odhodu bar. Possingerju napravile velike ovacije z bakljado, petjem itd., ali prebivalstvo je nevoljno, ker misli, da ustavoverci hočejo s tem ministerstvu demonstrirati, kako priljubljen je baron Possinger bil na Moravskem in kako težkega srca ga zgubijo! Ker se je nemira bati, ako se ovacije javno na ulicah vršijo, bi pač pametneje bilo, da izostanejo nameravane demonstracije proti ministru Taaffe-u, kateremu so moravski Slovani hvaležni, da jim za načelnika dežele pošlje Slovanom tako kakor Nemcem pravičnega moža.

V Gorici 29. marcija. — Veliki teden in velikonočne praznike je bilo pri nas vse, kakor se tiče. Nenavadno je bilo v soboto večer le to, da se je meščanska banda udeležila vseh treh glavnih procesij (v prvostolnici, na Travniku in na Placuti); druga leta samo v prvostolnici. Tudi čedno opravljeni mestni gasilci so povelicevali „vstajenje“ ne le v Veliki cerkvi, temuč tudi v Podturnu (predmestji) in (včeraj zjutraj) na Kostanjevici, pri Frančiškanih. Naš gospod župan dr. Deperis res vé, kaj se spodobi. Tako nas je tudi prve dni preteklega tedna razveselil s tem, da je razglasil prisrčni odgovor, ki ga je cesar dal njemu in dvema drugima mestnima zastopnikoma, ko so se šli Nj. veličanstvu pokloniti o priliki zaroke cesarjeviča Rudolfa. — Prilepljeni so po naših oglih računi raznih dobrotnih ustanov našega mesta. Posneti se dá ž njih, da Gorica veliko dela za uboge. „Dekliško sirotišče“ (Contavalle) ima premoženja čez 38 tisuč gold.; stroškov je bilo preteklo leto 4000 gld. Zavod „zanemarjenih dečkov“ ima čistega premoženja 26.000 gold.; 8679 gold. se je letos izdalo. Mestna „ubožnica“ in ž njo združena „ženska bolnišnica“ je imela čez 38 tisuč stroškov, v katerih pa je zapopaden tudi nek znesek za razširjanje bolnišnice. Ves ubožni zalog znaša okoli sto tisuč gold. — Presv. cesar je potrdil deželno postavo zadevajočo cesto iz Kobarida proti italijanski meji, ki ima biti

skladovna. — Deželni predsednik kranjski, g. Andr. Winkler, se je odpovedal poslanstvu v deželnem zboru goriškem in s tem tudi deželnega glavarja namestništvu. Dotična odpoved v „Soči“ je jako ljubeznjiva in pomenljiva. Pač res, težko mora biti g. Winklerju slovo vzeti od naše zbornice, katere si nismo nikdar v 19 letih mogli misliti brez njega. Vašim „Tagblattovcem“ v tolažbo naj h koncu še povem, kako naš „Eco del Litorale“ sodi o novem Vašem deželnem predsedniku gosp. Winklerju. „To imenovanje — piše „E.“ — dela ministerstvu čast. Ono je ž njim pokazalo, da ima kranjsko deželo rado, ker je postavilo na čelo njene uprave rojaka in pa ob enem najboljšega človeka in nenavadnega poštenjaka („di rettitudine rara“). Kar se nas Goričanov tiče, veseli nas povisek našega sodeželana, in to tem bolj, ker tukaj iz skušnje poznamo odlične lastnosti svetovalca Winklerja, ki je vrl, delaven uradnik, vroče želeč, kaj dobrega storiti, nesamopriden, kolikor le kdo nesamopriden biti more. Želeti bi bilo, da bi vlada, kedar si izbira služabnike, vselej tako srečno roko imela, kakor ta krat.“*)

Iz Senožec. (Požar.) Cvetno nedeljo okoli 9. ure zvečer je začelo v Dolenji vasi goreti. Zavoljo silne burje se je ogenj tako naglo razširil, da so bila prej kot v četrt uri vsa poslopja 6 gospodarjev v plamenu in v malo urah vničena. Dasiravno so ljudje iz vseh vasi hitro na pomoč prihiteli in senožeška brizgalnica bila v kratkem času na mestu, vendar se ni moglo dosti rešiti. Živež, seme, obleko, živinsko klajo, vse je ogenj pokončal; zraven tega je zgorelo še 20 ovac, 14 jagajet, 1 svinja z mladimi prešički in 1 breja krava — edino živinče nekega uže poprej revnega gospodarja. Malo je manjkalo, da nista zgorela tudi dva človeka: ena priletna žena in en otrok, za katere ni nihče vedel. Samo njena hči je jokala blizo hiše, v tem hipu pride zraven g. Josip Zelen, in ko izve, kaj je, ne porajta smrtne nevarnosti, katera tudi njemu preti, ter skoči skoz goreča vrata in drugi v veži goreči les v sobo z dimom napolneno in popade staro uže v nezavednosti na tleh ležečo ženico ter jo nese ven na varen kraj, potem gre še vdrugič po otroka, katerega tudi na tleh ležečega najde in ven prinese. Čez kakih pet minut potem se udere goreči strop. Slava vrlemu človekoljubu! Hvale vredni pri gašenju ognja so se skazali vaščani in drugi gasilci iz vasi. Ker so reveži zdaj popolnem na beraški palici, zato v imenu nesrečnih pogorelcev prosim ponižno vas usmiljene ljudi: pomagajte jim z darovi; vsak dar bo s hvaležnim srcem sprejet. Sl. vredništva slovenskih časnikov se uljudno prosijo, naj bi blagovolila sprejemati darove.***) Kako je ogenj nastal, se ne vé. Zavarovana sta bila samo 2 gospodarja.

J. Okorn, župnik.

Iz gornjih Ležec 22. marcija. — To vam je bil nedavno velik direndaj na naši železniški postaji! Ker se nazadnje tudi nadležnemu petelinu pot prestriže, da ne more čez plot skakati in vznemirjati tujih kokoši, če svojo ima domá, se je tako tudi tukaj zgodilo une dni železniškemu pohotnemu petelinu, ki je bil tožen, da prestopa prepovedano mejo, in je bil zato v ostro preiskavo vzet, da se izve, ali je res, česar je bil od več strani obdolžen ali ne. Zato bodem poročal še le drugi pot morebiti kaj več o tem, kako je petelinče vodo na svoj mlin vodilo, ko se bode stvar bolje razjas-

nila in se zvedelo, zakaj Ležeški petelin ni pel, kakor pojó drugi petelini svoj „kikeriki“ zjutraj ob treh ali štirih, ampak da je svoj „pst“ „pst“, „hej“ „hej“ uganjal, če treba celo noč.

Iz Lancovega. — Pri volitvi občinskega starešinstva 29. dne svečana so bili izvoljeni: za župana France Olifčič, posestnik v Berdah, za svetovalca pa Val. Dežman in Matej Fister.

Iz Ljubljane. — Prememba v našem višjem vladnem krogu in volitve v mestni odbor je dvojno središče, okoli katerega se sučejo zdaj pri nas vsakdanje govorce. Gosp. ces. namestnik vitez Kalina nas bode prav kmalu zapustil, le gospá soproga njegova, našemu mestu nepozabljiva dobrotnica, ostane še par tednov tukaj, novi naš gosp. deželni predsednik Winkler pa neki tudi kmalu pride v Ljubljano, a menda le za malo časa, ker državnega poslanstva morebiti ne bode mogel odložiti. A ne samo v Ljubljani se suče govorica o gospodih Kallini in Winklerji, ustavoverski unanji časniki pretresajo po svojih načelih obojno to imenovanje, s katerim se je grof Taaffe zopet zelo zameril tej kliku, katera ne more zabiti, da je na velike gosle godla pod Auersperg-Lasserjevim ministerstvom, zdaj pa vladi ni več orakel. Da tej kliku je za njene namere vsako sredstvo dobro in da laž jej je glavna pomoč, to pričuje najnovejše njeno sleparstvo: skovali so namreč tu v Ljubljani laž, da naši državni poslanci govorijo po Ljubljani, da jim je minister Taaffe obljubil razpust deželnega zbora kranjskega, in to debelo laž so v telegramu poslali dunajskim časnikom, ki so strašanski „hola“ zagnali, češ, da je zdaj prav očitno, da je grof Taaffe ves vklenjen v verige federalistov! In, kakor rečeno, vse to je gola sleparija tukajšnjih „Tagblattovcev“, ki zdaj edino še životarijo od laži. O velečastitem gosp. Winklerji, slovenskem našem rojaku, pa uže celó mislijo, da ž njim dojde deželi naši konec svetá. Gosp. deželni predsednik se je z ozirom na to, kar se o njem govori in piše, izvrstno dobro izrazil blizo tako le: Zupanja ne morem pričakovati od onih, katerim je moje imenovanje neprijetno, da si jim nisem še storil nič hudega, kranjskim Slovincem pa tudi še nič dobrega. A kar govorijo in pišejo ti gospodje, ne more biti za me merodajno; ne sme me namreč ne motiti ne plašiti o tem, kar zahteva pravica.

— Gospod deželni predsednik Winkler, kakor naš g. dopisnik iz Gorice poroča, je v časniku „Soča“ naznanil rodoljubom, ki so ga za poslanca volili v deželni zbor goriški, da mu v svojem novem poklicu ni moči, še dalje ostati poslancu v deželnem zboru in deželnega glavarja namestniku, ter sklepa slovensko svoje pismo s temi-le prisrčnimi besedami: „Kaj pa porečem Vam, predragi rojaki, ki ste meni pri tolikih priložnostih tako sijajno skazovali svoje zaupanje, ki ste mi pri volitvah zaporedoma podeljevali častno ime deželnega poslanca. Ne zamerite, da vam hvaležno vrnem Vaše pooblastilo; rad bi ga še dalje obdržal, ko bi ga le mogel izvrševati po svoji dolžnosti. Mili naš Vlada je blagovolil poslati me med Kranjce: sosedje naši so, naši bratje. A v duhu bodem tudi pri vas. Veselil se bodem z Vami v Vaši bridkosti. Vedno me bode pa tudi za naprej vnemala želja, koristiti po svoji moči, bodi z besedo, bodi z dejanjem, tudi naši ljubi ožji domovini. Z Bogom!“

— (Iz družbe kmetijske.) 25. dne t. m. je imel subvencijski odbor v nazočnosti gospodov zastopnikov c. k. deželne vlade in deželnega odbora sejo, v kateri so se obravnavali predlogi, po katerih naj družba kmetijska državne podpore za prihodnje leto 1881. prosi sl. ministerstvo kmetijstva. Ker se je razprava državnega

*) V mojem zadnjem dopisu od 21. t. m. (list 12. „Novic“) v desni kolóni, v 22. vrsti od spodej naj si čitatelji popravijo tiskarno pomoto „kulturnega“ in naj berejo „kultnega“.

**) Podpisano vredništvo bode rado sprejemalo milodare. Vred.

proračuna za letošnje leto v državnem zboru zakasnila, zato tudi ministerstvo kmetijstva denarja v podporo kmetijstvu za letošnje leto še ni na razpolaganje dobilo in zato tudi dotični prošnji kmetijskih družeb za letošnje leto dozdej ni še moglo rešiti. Subvencijski odbor je tedaj za prihodnje leto z majhnimi premembami ponovil prošnje ravno za tiste potrebščine, kakor jih je objavil za letošnje leto.

— Odbor družbe kmetijske, peljan od predsednika barona Wurzbacha, se je po tej seji in corpore podal k gosp. c. k. deželnemu predsedniku, zdaj imenovanemu ces. namestniku moravskemu vitezu Kallini, čestitat mu o tem povišanji in se zahvalit mu za krepko podporo, katero je družba kmetijska ves čas njegovega vladanja na Kranjskem in v vsakem slučaju pri njem našla tako, da jej vedno v hvaležnem spominu ostane. Očitno ginjen je blagi gospod odzdravil pozdrav odborov, zagotovivši mu, da se težkega srca loči od dežele, v kateri je doživel mnogo dokazov pristne naklonosti.

— Nekoliko zrn tiste na Francoskem glasovite rastline „Reana luxurians“, ki toliko krme daje za živino in je bila v lanskim „Novicah“ omenjena, more družba kmetijska za poskušnjo še dati, kdor pride v njeno pisarnico po njo.

— (Iz seje deželnega odbora 26. marcija.) V deželni zdravstveni svet za l. 1880. do 1882. je deželni odbor izvolil prof. dr. Alojz. Valenta in mestnega nadzdravnika dr. Vil. Kovača. Dalje je deželni odbor sklenil: da se režija v novi deželni norišnici na Studencu izroči usmiljenim sestram, — da se nemško gledališče za prihodnje leto zopet odda vodji Emilu Ludwigu, — da se pri okrajnem cestnem odboru v Senožečah postavi posestnik Jož. Zelen za zastopnika deželnega odbora, — da se deželni inženir pošlje v vipavsko dolino na preiskavanje, ali in kako bi bilo mogoče temu v okom priti, da bi voda ne razkopavala in ne podsipala zemljišč. — Gledé porabe dramatičnemu društvu od dež. zbora l. 1878. iz dež. zaklada dovoljene subvencije 1000 gold. se je sklenilo, da se 300 gold. izplača dramatičnemu društvu za izdane gledišne igre, 100 gold. pa za pomnoženje knjigarnice dramat. društva, in da se razpišeti do konca l. 1880. dve nagradi — ena z 400 gold., ena pa z 200 gold. za slovenske gledišne igre. — Županstvu občine K. se je odgovorilo, da to ne zavira volitve občinskega odbora, ako se katera vas ali podobčina volitve neče vdeležiti.

— (V občnem zboru obrtnijske pomožne družbe) 21. dne t. m. je nje vodja gospod J. N. Horak razložil ugodni stan te družbe, ki je koncem lanskega leta štela 336 družnikov, katerih vplačani deleži so znesli 71.338 gold. 13 kr.; skupni znesek glavnice, ki ga je vodstvo v rokah imelo, je znašal 99.404 gold. 19 kr.; njen rezervni zaklad pa je dosegel uže znesek 14.698 gold. Poročilo vodje in računski sklep sta bila zadovoljno na znanje vzeta. V vodstvo so bili skor enoglasno izvoljeni gospodje: J. Horak, M. Pakič, Fr. Drašler in pa F. Waidinger, za preglednike računa pa gospodje: J. Regali, Oroslov Dolenec in J. Zitterer. — Predlog gosp. Regalija, naj se najviše posojilo, katero se dá kakemu družniku, od 1000 gold. povikša na 2000 gold., je bil brez ugovora enoglasno sprejet. Ko je predsednik J. N. Horak zboru naznanil, da je družba z letošnjim letom stopila v 25. leto svojega delovanja, je bilo sklenjeno, 25letnico primerno obhajati; kako naj pa se obhaja, se v današnjem zboru ni še določno ukrenilo.

— (Vabilo k 16. občnemu zboru Matice slovenske) 14. aprila 1880. l. ob 4. uri popoldne v čitalnični dvorani v Ljubljani. Vrsta razgovorov: 1. Predsednikov govor. 2. Tajnikovo poročilo o odborovem delovanju

od 1. januarija do konca decembra 1879. l. 3. Račun od 1. januarija do konca decembra 1879. l. 4. Proračun od 1. januarija do konca decembra 1880. l. 5. Volitev 3 udov, da pregledajo, presodijo in potrdijo odborov račun o novčnem gospodarstvu vsled §. 9. Matičinih pravil. 6. Nasvetje posamesnih udov. 7. Volitev 9 novih odbornikov, in sicer namesto onih, ki vsled §. 12. Matičinih pravil izstopijo iz odbora, in so gg.: Marn Josip, Praprotnik And., Cigale Matej, Einšpieler And., Grabrijan Jurij, Šolar Janez, dr. Šust Janez, in na mesto umrlih: Kozler Peter in Barbo Josip, grof.

Opomnja: a) Pri volitvah odbornikov „Matice Slovenske“ vstevajo se tudi volilni listi takih družabnikov, ki sicer niso mogli sami k zboru priti, pa so vendar volilne liste z lastnoročnim podpisom odboru poslali tako, da ni suma zaradi kake prevare (§. 11 Mat. pr.). b) Račun zapreteklo, proračun za prihodnje leto in volilni listi se razdelé nazočim g. g. družabnikom.

Dr. Jan. Bleiweis, predsednik.

Andrej Praprotnik, tajnik in odbornik.

— (Dobrodelna gledališka predstava.) Prihodnjo (belo) nedeljo napravi dramatično društvo v deželnem gledišči predstavo, katere čisti prihodek je namenjen mestnim revežem ljubljanskim. Igrala se bode dobroznana mična veseloigra „Strijček“, poleg nemškega Benediksovega izvirnika poslovenjena od pokojnega Miroslava Vilharja. Vrh tega bode sodeloval „Sokol“, čegar izvrstni telovadci so tako silno prikupili se občinstvu pri blagotvorni akademiji na korist stradajočim Istranom in Notranjcem. Zaradi zanimljivega programa te predstave in posebno z ozirom na nje blagovoljno naméro je pričakovati, da bode gledališče zopet polno v vseh prostorih.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. — Ob velikonočnih praznikih je notranja politika mirovala; vidi se pa iz vseh centralističnih listov, da centralisti pripravljajo nov naskok na vlado in avtonomistično večino, ko bodo se zopet odprla vrata zbornici poslancev. Da je za Avstrijo nesrečni Schmerling unidan v zbornici gospôski o priliki 20milijonskega posojila se izjavil, da zbornica s tem dovoljenjem nikakor ne razodeva zaupanja Taaffeovemu ministerstvu, to je nova porola centralistom, da bodo o razpravi proračuna, ki pride v shodu državnega zbora 6. dne aprila takoj na vrsto, izpustili ves svoj žolč na grofa Taaffea.

— Najbolj nevarno je to, da se nesramna liberalna svojat drzne Bismarka pozivljati na pomoč. Vsi dunajski liberalni in judovski listi z graško „Tagespošto“ vred žugajo rekoč: „Bismark ne bo mogel prijazen biti do Avstrije ter se bode branil zvezati se z njo, če ne bode kmalu državni zbor razpuščen, grof Taaffejevo ministerstvo odpravljeno in pozvano takšno, ki bode pri novih volitvah nemškim liberalcem zopet pomagalo na konja.“ To je slednje pa najnevarnejše orožje liberalcev; s tem orožjem so vrgli grofa Hohenwarta, z istim strežejo podreti Taaffeja. Naše politične razmere ne kažejo toraj na mir, ampak na borbo pa tudi sijajno zmago, ako vsak konservativec, vsak narodnjak stori svojo dolžnost.

Iz Trsta. — Veliki koncert v gledišči Fenice napravite 3. dne aprila „Edinost“ in „slovanska čitalnica“ na korist stradajočim v Trstu in okolici, v Istri in na Goriškem. Sodelovale bodo prve pevske moči, tudi slavni naš gosp. Franjo Gerbic in soproga njegova gospá Milka, v zboru bode pelo nad 100 pevcev, svirala bo imenitna vojaška godba. Program šteje 11 zanimivih točk. Vstopnina po 40 kr, 60 kr. in 1 gold. — Vlada tukajšnja je prepovedala živino in drugih reči, po katerih se lahko